.OK VIII

№ 3

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LUTEGO 1933 ROKU

ZAGADNIENIE POZIOMU CEN

„Niedopuszczenie do zwyżki cen ponad poziom usprawiedliwiony rentownością produkcji, t. j. ponad poziom konieczny dla osiągnięcia podstawowego celu wszelkiej racjonalnej państwowej polityki — intensyfikacji produkcji, jest jednem z zasadniczych zadań bieżącej polityki gospodarczej".

Możnaby przypuścić, że powyższe słowa są wyjęte z przemówienia jednego z tych działaczów w sferach rządowych lub sejmowych, którzy walkę z cenami wyrobów przemysłowych, w szczególności z „cenami kartelowemi", uważają za najpilniejsze zadanie Rządu. Byłoby to jednak błędne przypuszczenie: cytowany ustęp jest wyjątkiem z artykułu, napisanego w 1928 roku przez p. Stanisława Szwalbego, p. t. „Państwowa polityka aprowizacyjna". (zbiorowe wydawnictwo „Na froncie gospodarczym", Warszawa, 1928).

Oto niektóre wnioski autora artykułu:

„Przystępując do oświetlenia metod realizacji wytycznych bieżącej polityki aprowizacyjnej ....należy stwierdzić, że zarządzeniem najważniejszem jest tu ograniczenie wywozu żyta zagranicę....

„Piecza nad tem, aby poziom cen mąki i chleba był zawsze na możliwie najniższym poziomie, musi być alfą i omegą naszej państwowej bieżącej polityki aprowizacyjnej".

Jak wiadomo — władze rządowe w latach 1928 i 1929 hołdowały w zakresie polityki cen zboża tym właśnie tendencjom, których jaskrawy wyraz znajdujemy w artykule p. Szwalbego. Obowiązujące już w r. 1927/28, zaś rozporządzeniem z dn. 26.IX.1928 przedłużone na rok gospodarczy 1928/29, cło wywozowe od żyta zatrzymało w kraju tę nadwyżkę produkcji, która mogła być eksportowana. Równolegle — sprowadzono z zagranicy w różnych okresach poważne ilości żyta i pszenicy, w celu obniżenia poziomu cen zboża w kraju.

Rezultaty tych poczynań są znane. Kryzys rolniczy w Polsce wybuchł wcześniej i przebiega ostrzej, niż na szerokim świecie. W parę lat później chwycono się szeregu środków, mających na celu podniesienie cen zboża w Polsce. Zjawiły się rozporządzenia o premjach eksportowych, ulgach podatkowych, zakupach interwencyjnych i t. d. Wyniki tych nowych posunięć są niestety nikłe.

Z odległości kilku lat można z całym objektywizmem stwierdzić, że zarządzenia, sztucznie obniżające w Polsce poziom cen zboża, przyniosły dotkliwą szkodę interesom gospodarczym całego kraju, zaś wśród sfer rolniczych pozostawiły głębokie rozgoryczenie.

Historja jest mistrzynią życia — lecz gdzież są jej uczniowie? Chyba w imię innej maksymy: „repetitio mater studiorum" — przystąpiono obecnie do podobnych jak przed paru laty poczynań. Lecz tym razem przedmiotem ataku są ceny przemysłowe.

Od pewnego czasu rozwija się i wciąż potężnieje kampanja w celu sztucznego obniżania cen wyrobów przemysłowych. Przytaczane są statystyki, mające udowodnić nadmierność cen, pobieranych przez kartele; nie uwzględnia się jednak przytem badań rządowych organów i komisyj, które wykazują rzetelność kalkulacyj przemysłowych. We wnioskach, zmierzających do zniżki cen, proponowane są tak drastyczne środki, jak zawieszenie ceł ochronnych, sprowadzanie towarów kartelowych z zagranicy i t. d.

Cała akcja nie uwzględnia faktycznego położenia przemysłu, który pod wpływem depresji obniżył już znacznie ceny i pracuje naogół bez zysku. Przedsiębiorstwa, wykazujące zysk i płacące dywidendę, należą od kilku lat do rzadkości, zaś wartość giełdowa walorów przemysłowych spadła wprost katastrofalnie. Czy istotnie należy zmierzać do kształtowania cen przemysłowych na takim poziomie, który zupełnie nie uwzględnia kalkulacji, prowadzi więc w prostej linji do upadku przedsiębiorstw? Jeżeli nawet pominiemy wzgląd na zagrożenie własności prywatnej i na zatamowanie wszelkiej nowej inicjatywy wytwórczej, to należy się przynajmniej liczyć z innemi nieuniknionemi skutkami akcji, wymierzonej przeciwko cenom przemysłowym.

Rezultatem sztucznej obniżki cen w przemyśle musi być gwałtowny wzrost bezrobocia. Znane prawo ekonomiczne, mocą którego w okresie spadku cen wzrasta bezrobocie, znajdzie wyraz w całej pełni. Wszystkie społeczne i gospodarcze zjawiska, związane z istnieniem klęski bezrobocia, zostaną spotęgowane. Jakiż nowy wstrząs dla naszego osłabionego organizmu państwowego!

Drugim fatalnym skutkiem omawianych poczynań musi być silny spadek przychodów skarbowych. Państwo, które w 27½% jest udziałowcem w dochodzie przedsiębiorstw, odczuje boleśnie zmniejszenie wpływów z podatku dochodowego. Oprócz tego bezpośredniego deficytu — dochody Skarbu zmaleją wskutek spadku cen w innych bardzo licznych pozycjach. Ilustra-

cją faktycznych stosunków są skutki dokonanego przed kilku miesiącami obniżenia cen cukru: obniżka uderzyła w cukrownie i w rolnictwo, Skarb Państwa traci kilkanaście miljonów złotych. A rezultat: dalsze zmniejszenie krajowego spożycia cukru, zamiast spodziewanego zwiększenia.

Można jeszcze pojąć, gdy opozycja polityczna albo demagogiczne i nieuświadomione żywioły wysuwają hasła walki z przemysłem. Ale podejmowanie tej walki przez czynniki miarodajne, niewątpliwie działające w dobrej wierze i przeświadczone o słuszności swych zamierzeń, musi napełniać głęboką troską każdego członka społeczeństwa, patrzącego w dalszą przyszłość kraju.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 17 stycznia r. b. zmarł w Katowicach ś. p. Dr. Tadeusz Pędracki, Dyrektor Fabryki Chemicznej „C. Scharff" w Bogucicach. Zmarły piastował ponadto mandat członka Zarządu Związku Przemysłu Superfosfatowego i był delegowany przez tę instytucję do międzynarodowego porozumienia superfosfatowego. Ś. p. Dr. Pędracki wykazał na tych stanowiskach dużo energji i inicjatywy, ponadto był czynnym działaczem w życiu społecznem i sportowem. Przedwczesny zgon wzbudził powszechny żal i współczucie.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 15 do 31 stycznia r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach ustawodawczych:

sformułował wyczerpującą opinję w sprawie projektu ustawy aptekarskiej, przeciwstawiając się w szczególności tezie wywłaszczania aptek bez odszkodowania i złożył tę opinję przedstawicielom właściwych czynników urzędowych.

W sprawach celnych:

na żądanie Min. Przemysłu i Handlu wypowiedział się w sprawie stawek celnych na tłuszcze utwardzone (p. niżej),

wystąpił do Min. Skarbu z wnioskami w sprawie dalszych wyjaśnień taryfowych do nowej taryfy celnej.

W sprawach handlu wewnętrznego:

ponowił wnioski w sprawie rygorystycznego przestrzegania przepisów prawnych o oznaczaniu pochodzenia towarów perfumeryjnych i kosmetycznych.

W sprawach ogólnych:

wziął udział w naradach, zwołanych przez Pana Ministra Rolnictwa, w sprawie preferencji dla krajowych surowców pochodzenia rolniczego.

W SPRAWIE TŁUSZCZÓW UTWARDZONYCH

Skomplikowane zagadnienia tłuszczowe, którym zarówno Rząd, jak sfery gospodarcze przemysłowe i rolnicze, poświęcały ostatnio bardzo wiele uwagi — można uważać za rozwiązane w zakresie tłuszczów roślinnych. Powstałe na terenie naszego kraju olejarnie, łącznie z dotychczas istniejącemi, przystosowane są do przerobu wszelkich nasion oleistych, zarówno drobnoziarnistych jak gruboziarnistych, pochodzenia europejskiego i egzotycznego. Rynek polski jest więc uniezależniony od dostaw gotowych olejów roślinnych z zagranicy. Istnieje tylko potrzeba sprowadzania nierafinowanego oleju soyowego, który nie jest jeszcze w dostatecznych ilościach produkowany w kraju. Należy jednak spodziewać się, że pod koniec, a może nawet w połowie roku bieżącego, rozwiązana będzie ostatecznie sprawa produkcji oleju soyowego w kraju; wówczas też zniknie zupełnie potrzeba sprowadzania z zagranicy jakichkolwiek olejów i tłuszczów roślinnych. Oczywiście, produkcja ta oparta jest w znacznej części na importowanym surowcu egzotycznym, który w kraju ze względów klimatycznych hodowany być nie może.

Inaczej przedstawia się rzecz z tłuszczami zwierzęcemi i tłuszczami utwardzonemi, używanemi w całym przemyśle przetwórczo-tłuszczowym, więc zarówno w produkcji artykułów technicznych i mydlarskich, jak w fabrykacji tłuszczów jadalnych. Przywóz tłuszczów zwierzęcych i utwardzonych z zagranicy jest dość poważny i nie należy sądzić, aby mógł się raptownie zmniejszać. W zakresie tłuszczów utwardzonych największą pozycję przywozową stanowią trany utwardzone, których zapotrzebowanie roczne można w obecnym czasie ocenić na ok. 10.000 tonn rocznie; inne tłuszcze utwardzone, przedewszystkiem roślinne, importowane są w mniejszych wysokościach, nie przekraczających naogół 1.000 tonn rocznie.

Pragnąc więc rozwiązać ostatecznie sprawę tłuszczową w Polsce, należałoby zaokrąglić całokształt naszego przemysłu tłuszczowego zbudowaniem i uruchomieniem instalacji do utwardzania tłuszczów. Inicjatywa taka objąć musiałaby przedewszystkiem utwardzanie tranów wielorybich i innych tłuszczów zwierząt morskich, dopiero zaś w drugiej kolejności — utwardzanie olejów roślinnych. Należy zresztą zauważyć, że utwardzanie olejów roślinnych dotyczyłoby przedewszystkiem olejów opartych na surowcu importowanym, mianowicie najlepiej nadającego się do utwardzania oleju słonecznikowego.

Powstanie w Polsce instalacji do utwardzania tłuszczów i olejów, obliczonej na produkcję ok. 12.000 tonn rocznie, byłoby więc nad wyraz pożyteczne z każdego punktu widzenia. Uniezależniłoby kraj nasz od importu tego ważnego artykułu tłuszczowego z zagranicy, zamknęłoby ostatnie ogniwo w całokształcie przemysłu tłuszczowego i dałoby możność przesuwania punktu ciężkości na utwardzanie rozmaitych tłuszczów. Produkcja taka mogłaby się opłacić pod warunkiem korzystania z taniego źródła energji elektrycznej (tani wodór), oraz korzystnego położenia fabryki w stosunku do portu — lub też odpo-

wiedniego ukształtowania taryf przewozowych. Możemy zasygnalizować istnienie podobnej inicjatywy, zmierzającej ku wybudowaniu w Polsce instalacji do utwardzania tłuszczów.

Oczywiście, nowej gałęzi produkcji należałoby zapewnić korzystne warunki celne. Musiałyby więc ulec rewizji stawki celne na tłuszcze utwardzone, na surowce służące do utwardzania, wreszcie na te artykuły, które zastępować mogą tłuszcze utwardzone. Ochrona celna byłaby tu całkowicie uzasadniona, z uwagi na wysoki koszt urządzeń i inwestycyj podobnego działu produkcji, ponadto zaś znajduje całkowite uzasadnienie w obecnej wysokości stawek celnych na inne artykuły tłuszczowe.

WŚRÓD KSIĄŻEK

W formie odbitki na prawach rękopisu ukazał się „Program Gospodarczy Centralnego Związku Przemysłu Polskiego", obejmujący zarówno szczegółową część programu, jak jego uzasadnienie. Zasadnicze tezy i zręby programu znane są powszechnie z wielorakich enucjacyj i publikacyj, niema więc potrzeby streszczania ich na tem miejscu. Zasługuje natomiast na szczególną uwagę optymistyczny akord, jakim Prezes Zarządu Centralnego Związku, p. Andrzej Wierzbicki, otwiera tę ciekawą książkę:

„Jest rzeczą pewną, że wyjdziemy z kryzysu: i my, i cały świat. Odwróci się koło niedoli. Lecz tyle w tem będzie naszej zasługi, ile się w tem znajdzie naszej zbiorowej myśli, naszej zbiorowej woli, naszego współdziałania. Wspólne trwanie niedoli nie może nam wystarczyć".

Hasło aktywności i przeciwstawiania się defetyzmowi zasługuje na całkowite urzeczywistnienie w każdym przejawie myśli gospodarczej i społecznej.

Przed paru dniami opuściła prasę drukarską piękna broszura pióra Józefa Beka, poświęcona pamięci Prof. Jana Bieleckiego. Aczkolwiek broszura ta zajmuje się raczej życiem duchowem zmarłego w r. 1926 Prof. Bieleckiego, jednak zasługuje na uwagę wszystkich, którzy stykali się z nim na terenie naukowym i pedagogicznym. Odsłania bowiem szerokie horyzonty myślenia i głębie życia duchowego tego doskonałego pedagoga i pierwszego faktycznego redaktora „Chimie & Industrie".

KRONIKA

Dn. 19 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem wysłuchano sprawozdania z bieżącej działalności Związku, w szczególności w zakresie rokowań o zawarcie traktatów handlowych z Austrją, Włochami, Szwajcarją i Anglją. Zarząd postanowił wyznaczyć jednorazowe subsydjum w wysokości 1.000 zł. na rzecz III Zjazdu Chemików Polskich w roku bieżącym we Lwowie; suma ta otwiera listę składkową na cele organizacji Zjazdu, który bez odpowiedniej ze strony przemysłu subwencji nie mógłby się wogóle odbyć. Zarząd wyznaczył prowizoryczny termin ogólnego zebrania Związku Przemysłu Chemicznego na dzień 8 kwietnia r. b. Prace nad wydaniem sprawozdania z działalności Związku za r. 1932 są w toku, zaś samo sprawozdanie będzie rozesłane w takim czasie, aby ogólne zebranie Związku mogło się odbyć we wskazanym wyżej terminie.

Eksploatację należących do Związku Przemysłu Chemicznego fabryk ceraty: Sp. Akc. „Cerata" i Sp. „B-cia Ruziewicz i M. Krywicki" objęła Sp. Akc. „Eksploatacja Fabryk Ceraty w Polsce", mieszcząca się w Warszawie, przy ul. Czerniakowskiej 84.

Polski Komitet Normalizacyjny ogłosił drukiem opracowaną przez Komisję Technologji Chemicznej normę smół drogowych. Norma ta została wydana za znakiem PN/C-501 i jest do nabycia w biurze P. K. N., Warszawa, Elektoralna 2.

Związek Gospodarczy Gazowni i Zakładów Wodociągowych (Warszawa, Nowogrodzka 26) donosi nam, że ma do zbycia 45 tonn zgęszczonej wody amonjakalnej.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 2 z dn. 13 stycznia r. b. ukazało się pod poz. 14 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 21 listopada 1932 o częściowej zmianie taryfy celnej.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, orzechy ziemne, opłacające stawkę ulgową zł. 7,50 w wypadku sprowadzania ich do przerobu na olej — jeżeli sprowadzane są bez łupinek lub zawierają więcej niż 5% jąder wyłuszczonych — podlegają cłu według powyższej stawki celnej, lecz z dodatkiem 25%.

Rozporządzenie to weszło w życie dn. 13 stycznia r. b.

W „Monitorze Polskim" Nr. 18 z dn. 23 stycznia r. b. ukazało się pod poz. 23 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 18 stycznia 1933 w sprawie przepisów wykonawczych do Rozporządzenia o zmianie przepisów, dotyczących kwitów wywozowych.

Stosownie do tych przepisów, realizacja kwitu wywozowego (otrzymanego z tytułu zwrotu cła za surowce i materjały pomocnicze, użyte do wyrobu eksportowanego towaru) może mieć miejsce tylko w wypadku, gdy strona składająca kwit wpłaca równocześnie należność celną w sumie nie mniejszej, niż opiewa kwit wywozowy. Częściowa realizacja kwitów wywozowych jest niedopuszczalna. Wypłatę gotówki uskutecznia kasa Urzędu Celnego, na podstawie polecenia wypłaty tegoż Urzędu. Do realizowania kwitów wywozowych upoważniony jest szereg urzędów celnych.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 20 stycznia r. b.

W formie oddzielnej odbitki z Dziennika Ustaw ukazało się Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 5 września 1932 o sprzedaży nawozów sztucznych. Biuro Związku Przemysłu Chemicznego posiada kilka egzemplarzy tej odbitki i może przesłać ją na żądanie zainteresowanym przedsiębiorstwom.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,52 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,67 „
Azotan amonu	100 „
Azotyn sodowy	120 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	40 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi"	1,800 „
Eter siarkowy	390 „
* Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	29,75 „
Klej kostny	205 „
Klej skórny	260 „
Krezol	128 „
Kwas azotowy ch. cz., c. wł. 1,40	130 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 „
„ solny 19°/21° Bé	12,25 „
Kwas octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 zł.
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	120 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	190 „
„ „ saponifikat	180 „
Oleum 20%	19,24 „
Olej lniany	117 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra potasowa	130 „
* Saletra sodowa przem. zwyczajna	65 „
* Saletra sodowa przem. raz rafinowana	90 „
Saletra sodowa podwójnie rafinowana	100 „
Siarczan amonu	29,25 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska krystaliczna	7,00 „
Stearyna	170 „
Superfosfat 16%	9,28—9,92 „
Toluol czysty	105 „
Woda amonjakalna chem. czysta zaw. 25% NH_3	60 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI — Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11